

TijdSchrift 131

Historische Vereniging Vlaardingen • maart 2014

DE KONING TAPIJTEN

Billitonlaan 42-48, 3131 LK Vlaardingen
Tel. 010-4344645

**GORDIJNEN BINNENZONWERING BEHANG
TAPIJT LAMINAAT VINYL**

OPENINGSTIJDEN:

maandag t/m vrijdag

09.00 - 17.30 uur

zaterdag

09.00 - 17.00 uur

In overleg is een afspraak
in de avonduren mogelijk

aannemingsbedrijf a. van der lugt b.v.
nieuwbouw verbouw renovatie

vlaardingen 010-434 25 44

www.avanderlugt.nl

*Freelance, gediplomeerd lood- & zinkwerker.
Ook voor dakadviezen.*

W.H. Daalmeijer

Telefoon 010-4345587
Mobiel 06-52341310 / 06-16653931
www.loodgieterdaalmeijer.nl

...ook voor uw tegelwerken
www.daalmeijertegelwerken.nl

Vlascom CV

Vlaardingse Assurantie Combinatie cv

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:

Schadeverzekeringen

Watersportverzekeringen

Levensverzekeringen, Pensioenen

Financiële planning

Schadebegeleiding

Financiering, scheepshypothecken

Vermogensbeheer

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson

fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: fiscad@hetnet.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Stout Grafische Dienstverlening

A. Hoogvlietstraat 6 - 3134 CC Vlaardingen

tel. 010-2480603 - fax 010-4344878

info@stout.nu - www.stout.nu

Korte Hoogstraat 4a
3131 BK Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

Voor kopieën (ook in KLEUR)

**moet je
naast
de molen zijn!**

maandag t/m vrijdag
van 09.15 - 17.30 uur

**DRUKKERIJ/COPYSHOP
A. OUWENDIJK
naast de molen**
Kortedijk 16a-b
3134 HB Vlaardingen

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 17,50 per jaar, te voldoen per accept-girokaart. Het bankrekeningnummer van de vereniging is 39.56.57.016, het postgironummer is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Lidmaatschap

Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar. Lid worden kan het gehele jaar door. Kortings op de contributie bij lid worden in de loop van het jaar is niet mogelijk. Wel worden dat jaar reeds uitgegeven publicaties dan nagezonden.

Opzegging

Opzegging van het lidmaatschap dient schriftelijk bij de ledenadministratie te geschieden of via een email naar info@hvv-vlaardingen.nl. Een opzegging kan direct ingaan of aan het eind van het jaar. Restitutie van contributie wordt niet verleend. Leden die hun contributie niet voor of op 31 december hebben voldaan worden automatisch uit het ledenbestand verwijderd.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

W.C. den Breems, voorzitter
C. Maarleveld, penningmeester
mevr. G.H.J. Maat-Grijsen, secretaris
A.W.J. Andriessen
J. van Elk
E.A. Lohmann
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. T. van der Hoek, notuliste

Contactadres / losse verkoop publicaties:

Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Ledenadministratie:

Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Adres ledenactiviteiten:

Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Redactie Tijd-Schrift:

E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
M. Carree
mevr. G. van der Weijden
F. Wittkamp

Redactie-adres:

Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992

© Historische Vereniging Vlaardingen

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl - www.begraafplaatssemaus.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Inhoud

Redactioneel

3

Bezig zijn met de toekomst

Wout den Breems

4

Het winkeltje

Jo Sterk-Roest

6

De Vlaardingse “Protestantsche Jongeren Groep” en de “Vereniging Oecumenische Jeugd”

Jan van Hees

11

Wandelen door Vlaardingen

Aad van Schaijk

18

Boekbespreking

22

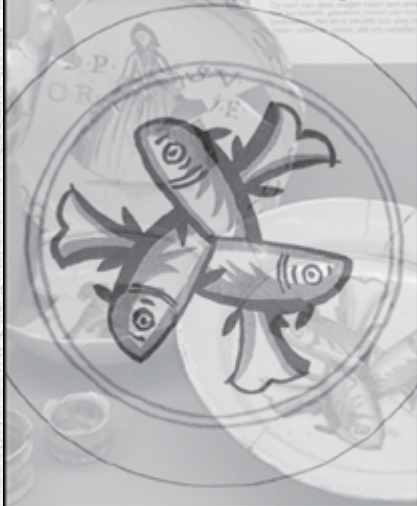
Ledenactiviteiten

24

De Wedde (aanlegplaats voor trekschuiten) met de visrokerij van Pronk rond 1930. Pronk was de initiatiefnemer voor de Vlaardingse afdeling van de “Protestantsche Jongeren Groep”. De gebouwen werden rond 1950 gesloopt voor de bouw van de brug over de Vaart en de aanleg van de Delftseveerweg.
(Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Het Vlaardingen cadeau !
Replica Vlaardings Haringbord

het waaigat
woon-ideeënwarenhuis
Markt 57 Vlaardingen tel. 010-4343685
www.waaigatwonen.nl

Historische
Vereniging
Vlaardingen

www.hvv-vlaardingen.nl

Memobeeld Digitaal Erfgoed
Creating Digital History

Digitaliseren van Video Tapes, 35mm Dia's en
8 mm en 16mm Film

Informeer naar de mogelijkheden en bel
010 - 460 3000
of kijk op: www.memobeeld.nl

Studio: Aletta Jacobskade 106
3137 TC Vlaardingen

Westkaai
VOOR LUNCH & DINER

Stijlvol lunchen en dineren
voor een prettige prijs

Restaurant Westkaai, Westhavenkade 10, 3131 AB Vlaardingen
T 010 - 248 70 18 E info@westkaai.nl I www.westkaai.nl
Openingstijden: maandag t/m zaterdag, 12.00 - 24.00 uur (*s zondags gesloten).

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken

Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen
Tel: 010 43 43 704

JAC. VERKUIL
BLOEMSIERKUNST

DIJKSHOORN EUROMOVERS
AL MEER DAN
50 JAAR
VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL
TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: +31 (0)10-2480522

Aanwinsten

In zijn jaarlijkse schriftelijke toespraak tot de leden geeft Wout den Breems, onze voorzitter, aan dat het ledenbestand tot zo rond de 1300 is gedaald. Natuurlijk is dat nog altijd een respectabel aantal, en de HVV is daarmee ongetwijfeld nog steeds een van de grotere verenigingen van Vlaardingen en doet niet onder voor andere historische verenigingen uit de regio, maar er is wel een constante achteruitgang van het aantal leden. Om als vereniging sterk te blijven zou het goed zijn als we weer zouden groeien, het liefst flink. Nieuwe aanwinsten in het ledenbestand zijn dus van harte welkom, en werving wordt op prijs gesteld. Kijk ook eens op de achterkant van dit blad om inspiratie op te doen.

Andere aanwinsten: als redactie zijn we verheugd u te kunnen meedelen dat we versterking hebben gekregen van twee nieuwe collega's, die hun sporen in de lokale historie al hebben verdiend: Gera van der Weijden en Frank Wittkampf. Van harte welkom allebei en we hopen op een goede en vruchtbare samenwerking.

Maar om de redactie wat te doen te geven moet er wel materiaal zijn, en daar begint het een beetje aan te ontbreken. De voorraad voor Tijd-Schrift geschikte stukken is niet zo heel erg groot meer, dus wij willen de lezers oproepen om artikelen in te leveren. Het liefst stukken die een interessant onderwerp uit de geschiedenis van Vlaardingen belichten – en dat kan ook recente geschiedenis zijn! – maar uiteraard zijn ook meer persoonlijke stukken welkom. In dit Tijd-Schrift treft u weer twee van dergelijke artikelen aan. Wij plaatsen die graag, ook omdat we weten dat we er veel lezers een plezier mee doen, maar we willen toch niet de nadruk leggen op dit soort artikelen. Dus zien wij met name uit naar de vruchten van historisch onderzoek en hopen op mooie aanwinsten voor de historische geschiedschrijving van onze goede stad Vlaardingen.

En dan dit Tijd-Schrift: ook weer een aanwinst voor uw verzameling. Het bevat, na het eerder genoemde stuk van de voorzitter, drie uiteenlopende artikelen, heel verschillende onderwerpen, maar alle drie boeiend en voorzien van mooie plaatjes. Het eerste is het verhaal van een kleine middenstander, uit nood geboren, maar succesvol: het winkeltje van de familie Roest wordt beschreven door een van de dochters, Jo Sterk-Roest, die daar ook flink aan de bak moest maar dat niet met tegenzin deed. Het tweede artikel gaat over het christelijke jeugd- en jongerenwerk in Vlaardingen. Jan van Hees beschrijft in het kort de geschiedenis van de “Protestantsche Jongeren Groep” en de “Vereniging Oecumenische Jeugd”. Voor veel lezers ongetwijfeld een bron van herkenning. In het laatste artikel beschrijft Aad van Schaijk zijn jeugdherinneringen aan het oude centrum. Ook daarin zullen velen bekende zaken aan zich voorbij zien gaan.

Drie boekbesprekingen en het gebruikelijke overzicht van de komende activiteiten die onze nijvere commissie Ledenactiviteiten voor u heeft georganiseerd maken dit Tijd-Schrift weer vol. Apart vindt u bij dit Tijd-Schrift de jaarstukken (met dank aan drukkerij Stout). Op de Algemene Ledenvergadering van 25 maart worden ze besproken. U bent van harte uitgenodigd!

Eric van Rongen
eindredacteur

Bezig zijn met de toekomst

De tijd dat we als vereniging ons mochten verheugen in een leden aantal van tegen de 1400, ligt al een aantal jaren achter ons. Zoals u in het jaarverslag kunt lezen zijn we 2014 gestart met een ledental van iets boven de 1300. Om verschillende, veelal begrijpelijke, redenen hebben leden opgezegd en een aantal zijn door het bestuur uit het ledenbestand verwijderd. Helaas zijn door overlijden een flink aantal oudere leden ons het afgelopen jaar ontvallen. De meesten waren al heel lang lid. In dankbaarheid denken we aan hen terug als lid van onze vereniging. Natuurlijk is 1300 een mooi ledental, maar jammer genoeg blijft de gewenste groei wat uit. Helpt u mee om leden te werven?

Maart 2013, in Tijd-Schrift 127, schreef ik het volgende: *“Vernieuwen is goed, maar dat betekent wel dat we daar als vereniging dan ook op in moeten spelen. Ook de vraag van jongeren of we niet te veel in de zestiger jaren en eerder blijven steken, zet ons aan het denken. Tenslotte wordt die tijd daarna voor hen interessant. Voor de toekomst van de HVV zal daar zeker aan gewerkt moeten gaan worden.”*

Ja, dat is makkelijker gezegd dan gedaan, blijkt dan altijd weer. Jongeren hebben uiteraard andere interesses en hoe bereik je ze dan. Daar gaat veel energie en geduld in zitten. In het kader van de historische winkelboulevard op de Hoogstraat door de gemeente Vlaardingen, waarbij ook de schooljeugd was betrok-

ken, is het Hoogstraat stegenboekje door de HVV uitgegeven. Daarin zijn vooral ook voor de jongere generaties herkenbare foto's opgenomen. Het zijn stappen om hen geïnteresseerd te krijgen.

We mogen ons ook gelukkig prijzen met activiteiten als 'De Klassendag' in het kader van de Open Monumentendag, het scholenproject bij het Stadsarchief en de activiteiten die de archeologische werkgroep Helinium organiseert richting de jeugd. Hiermee wordt een basis gelegd voor later.

Een stap verder zijn bijvoorbeeld de dertigers en veertigers. Een oplettend lid uit die leeftijdscategorie merkte terecht op, dat het lastig zal zijn voor de HVV een gulden middenweg

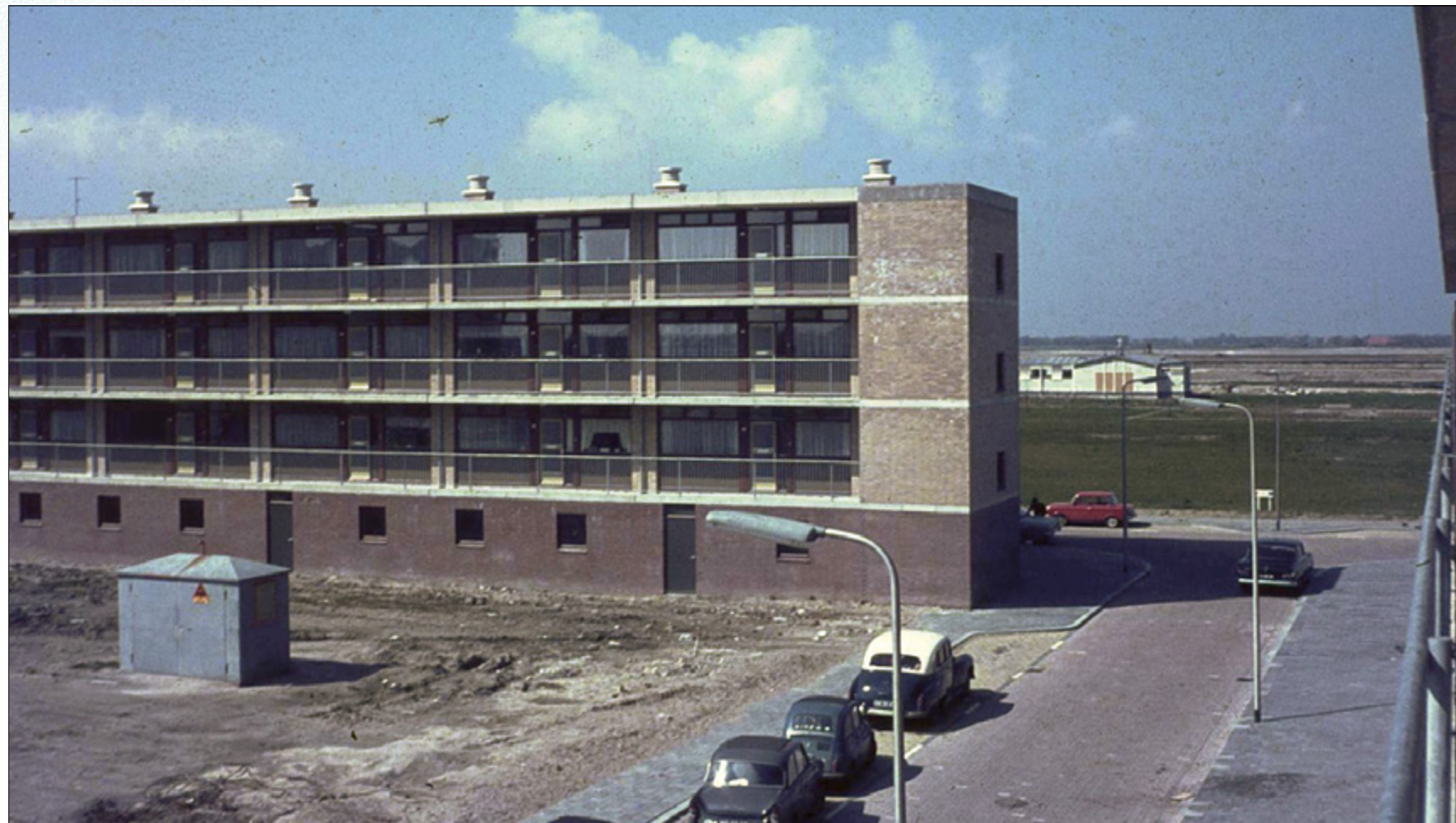
te vinden tussen oude en recente historie. Het ontstaan en het einde van bijvoorbeeld het Kolpabad en het Holy ziekenhuis zouden mooie onderwerpen kunnen zijn. En wat te denken van de ontwikkelingen in de Babberspolder; complete wijkdelen verdwijnen daar t.g.v. nieuwbouw. En de wijken Holy en Westwijk. Hoeveel jongeren zijn er niet opgegroeid? Ongetwijfeld zullen er zijn die nu denken; ja, dat is misschien wel leuk om er eens iets over te lezen of te gaan schrijven. De redacties van de HVV willen daar natuurlijk graag bij adviseren.

Verheugend om te melden is, dat er op de locatie van de z.g. Leskipanden aan de Hoogstraat in de loop van de zomer nu eindelijk nieuwbouw gaat plaatsvinden, met behoud van de historische gevel! De HVV heeft zich daar gedurende vele jaren hard voor ingezet, en gelukkig dus met succes.

Een ander zorgenkindje van de HVV, de overkapping van de Oude Lijnbaan, meer bekend als de Touwbaan, is inmiddels gerenoveerd en ook de openbare ruimten er omheen hebben een prachtige opknapbeurt ondergaan. Ook iets om tevreden en trots op te zijn! Ten slotte kijken we natuurlijk uit naar de restauratie en nieuwbouwplannen van het Museum Vlaardingen. De oude en recente geschiedenis van Vlaardingen zal daar straks voor jong en oud te beleven zijn.

U ziet het, er gebeurt van alles in onze mooie stad, voor de toekomst van Vlaardingen. Wat ook weer staat te gebeuren is onze 47e Algemene Ledenvergadering, bij leven en gezondheid op 25 maart a.s. Graag hoop ik u dan weer te mogen begroeten.

Wout den Breems

In de jaren zeventig begon men met de aanleg van de wijk Holy.
(Foto: G.L. de Losanne)

Het winkeltje

Jo Sterk-Roest

Ik ben in 1925 geboren in de Cornelis Houtmanstraat nr 21. Toen ik zes jaar was, in 1931, kreeg mijn vader een hartinfarct. Hij was toen 45 jaar. Hij werkte op een scheepswerf, maar mocht dat werk toen niet meer doen. In die tijd kreeg men geen uitkering. Mijn ouders hadden 7 kinderen, waarvan de 3 oudsten al werkten. Hoe moest dat nu verder?

Trouwfoto van vader en moeder Sterk uit 1905. De japon was zelfgemaakt. (Collectie auteur)

Op een dag liep mijn moeder door een winkelstraat, de Eendrachtstraat, en zag daar op

nr 64 een kleine winkel te huur staan. Ze keek er zo eens in en zag daar een lege ruimte en alleen een toonbank. Ernaast was een groentewinkel en aan de andere kant een kruidenierswinkel.

Terwijl ze naar huis liep begon ze erover na te denken. Wat zou ze daar graag een winkel beginnen, maar waarmee? Er waren in die straat o.a. een fietsenzaak, ook een met luxe en huishoudelijke artikelen, schoenen, drank, kleding en een melk- en kaaswinkel.

Thuisgekomen zocht zij een krant op, waarin ze al eens had gelezen dat men bij een wolfabriek in Leiden wol en sajete kon bestellen, met dertig dagen zicht. Dat betekende dat je wat je bestelde pas na dertig dagen hoefde te betalen. Samen met vader besprak zij de mogelijkheden. Eerst moesten ze aan de eigenaar gaan vragen hoeveel de huur was. En ook hoe groot de woongelegenheid was. Dat viel wel mee. De huur was twee gulden per week. Achter de winkel was een grote woonkamer en keuken. Boven twee slaapkamers en een grote zolder. Toen begon de bestelling, die na een week bezorgd moest worden.

In die tijd werd er veel gebreid. Kousen, sokken, truien voor jong en oud. Voor die sokken gebruikte men zwarte sajete, de dikke was met een rood draadje en de dunne met een andere kleur. Ook was er beige, bruine en grijze wol. En zo waren er maar enkele kleuren jumper wol en witte, blauwe en roze baby wol. Er werd een etalage gemaakt en aan de wand allerlei vakken om de wol in te doen. Mijn moeder en mijn zuster haakte enkele babyspulletjes, o.a. jaszies, mutsjes, overgooiertjes en sokjes. Op een verkoping hebben ze een papierrolhouder op de kop getikt waar nog papier op zat, genoeg om te beginnen.

Van het opmaken van een etalage hadden ze toen nog geen sjoerge. Ze legden zo maar enkele dingen neer, zodat men in de etalage kon zien wat ze te bieden hadden, voorlopig voor lage prijzen. Met de gedachte dat zij zo snel mogelijk de wol aan de Leidse wolfabriek

Een feestelijk versierde Eendrachtstraat, ca 1923. (Collectie Stadsarchief Vlaardingse)

konden betalen. Wat was het spannend, toen voor het eerst de winkel werd geopend en de eerste klant binnenstapte. De hele familie leefde mee.

Toen mijn ouders voor het eerst voordat de maand om was een bedrag naar de fabriek opstuurden, kwam al heel gauw een vertegenwoordiger poolshoogte nemen en gelijk nieuwe aanbiedingen doen en bestellingen opnemen.

En zo is door het zakelijk inzicht van mijn moeder de winkel ontstaan. In de loop der jaren is hij uitgebreid tot een flinke zaak. Een van mijn zussen is thuis gebleven. Zij was creatief in het naaien en te breien van leuke hebbedingetjes. Zo naaide zij schorten en van flanel herenhemden met dubbele “borsten”. Zo noemde men dat vroeger. Wol was vroeger in knotten en om een bol te krijgen moet je twee armen uitstrekken en daar deed je de streng wol om en een ander moest er een bol van maken.

Toen ik 13 jaar was, had ik de lagere school doorlopen en werd er van mij verwacht dat ik dienstbode werd. Er kwam bij ons thuis een mevrouw vragen of de jongste dochter van school kwam. Zij bood haar een baantje aan als poetsmeisje in een groot huis met meerder personeel. Ik moest alleen maar poetsen. Dat hield in: zilverbetsteking en koper, van half negen tot drie uur. Al stribbelde ik tegen, dat hielp niet. Je moest blij zijn dat je werk aangeboden kreeg.

In 1939 kwam er een wet dat alle winkeliers een middenstandsdiploma moesten hebben, anders mochten zij geen winkel houden. Dat was voor mijn ouders heel moeilijk, want zij hadden met de winkel een druk leven. En op die leeftijd nog bijleren was moeilijk. Totdat ze op het idee kwamen dat ik dat maar moest halen en dat kon gebeuren op de avondschool. Drie keer per week 's avonds van 7 tot 9 uur.

Ik vond het geweldig. Ik hoefde dan ook geen huishoudelijk werk te doen als ik van het

poetsen thuis kwam en dan huiswerk moest maken. Dat deed ik boven op de slaapkamer. Binnen een paar weken had ik al een diploma tienvingerig systeem blind typen.

In de plaatselijke krant werd een typiste gevraagd, daar ging ik op af en werd aangenomen, toen was ik 14 jaar.

In 1940 brak de oorlog uit. Vliegtuigen vlogen boven de stad. Het was op Pinksterdag, ik was dus vrij van school en werk. Rotterdam werd gebombardeerd en er viel ook wat bij ons in de omgeving. Na 5 dagen was Nederland bezet.

Het bijhouden van de boekhouding.
(Collectie auteur)

Men ging daarna hamsteren in de levensmiddelenzaken, maar ook bij mijn ouders in de winkel. Al snel ging alles op de bon en ook op textielbonnen. Op die textielbonnen kon nog wel bij de fabrikanten gekocht worden, maar na verloop van ongeveer 2 jaar was er niet veel meer in de winkel. Ook ruilde mijn vader bij de boer wol, flanel of katoen voor levensmiddelen, zoals aardappelen, melk en boter.

Mijn zuster die nog thuis woonde ging poppen maken. Zij had er een paar gemaakt en in de etalage gezet met een bord erbij, waarop stond dat bij inlevering van lapjes, vulling, knoopjes en kraaltjes poppen gemaakt worden, voor sier of voor de kinderen om mee te spelen, voor een bepaald bedrag. Daar had ze het erg druk mee, want speelgoed was er ook niet meer te koop.

Het was in onze winkelstraat een triest gezicht met al die lege winkels. Alleen de fietsenmaker en de schoenlapper hadden nog werk. Als ik van m'n werk thuis kwam hielp ik mijn zuster met de poppen. Bij elkaar heeft ze er 400 gemaakt. Verder hadden we het druk met er op uit te gaan om iets te eten op de kop te tikken, want aan enkel de gaarkeuken en per persoon een half brood per week hadden we niet genoeg. En voor veel geld kon je "zwart" een pakje boter of kaas kopen.

Toen de oorlog was afgelopen, konden m'n ouders opnieuw beginnen. Van lieverlee kwamen de vertegenwoordigers weer. Mijn zuster en moeder gingen weer haken, breien en naaien. De vaste klanten kwamen weer, maar ook veel nieuwe.

Na enkele jaren kwamen de nylon kousen in de handel. In 't begin waren ze niet zo sterk en had je heel vaak een "ladder" in de kousen. Die kon je inleveren en dan werden die ladders tegen betaling opgehaald. Ze gingen in speciale zakjes en na een paar dagen konden ze weer opgehaald worden.

Ik heb een leuke herinnering aan die tijd, je leerde je klanten kennen. Er was voor elk wat wils. En zaterdags was het gezellig druk.

Jo Sterk aan het werk in de winkel. Bovenop de papierrollen een rol elastiek dat per meter werd verkocht.
(Collectie auteur)

Pie (zuster van de auteur) hielp behalve in de winkel ook in de huishouding.
(Collectie auteur)

Vader Sterk ging op de fiets langs de boeren in de omgeving. Twee grote koffers voorop en een kleinere achterop zodat hij makkelijker op kon stappen. (Collectie auteur)

Voor de mannen werden overhemden, stropdas en sokken gekocht. Ook ondergoed en truien. Voor de vrouwen allerlei kleding, behalve japonnen en mantels, maar wel stoffen aan de rol, dus voor japonnen en kinderklleding.

Als iemand een baby verwachtte kwamen ze heel trots met de a.s. vader een baby uitzet kopen. En als iemand ging trouwen ook

een uitzet, maar dat waren dan theedoeken, handdoeken, lakense slopen, ontbijtlakens enzovoort.

Maar aan alles komt een eind, toen mijn ouders 71 jaar waren, is er een eind aan gekomen. Er was niemand die hen kon opvolgen.

Zo hebben we alles weer verkocht voor halve prijzen. Toen zij 70 jaar waren, was de regeling van dr Drees begonnen dat mensen die 65 jaar waren een uitkering konden krijgen. Daar hebben zij ook van geprofiteerd toen zij 71 jaar werden. Dat bedrag was toen f 98,00 per maand.

Zij hebben toch nog een rustige oude dag gehad. Vader is 79 jaar geworden en Moeder 86 jaar.

Van het winkeltje is in latere jaren niets meer te herkennen. (Collectie auteur)

De Vlaardingse “Protestantsche Jongeren Groep” en de “Vereniging Oecumenische Jeugd”

Jan van Hees

Er zijn in Vlaardingen nog veel mannen en vrouwen die als kind lid geweest zijn van de PJG en VOJ. Zij zullen nu tussen de 50 en 70 jaar zijn. Het is zelfs denkbaar dat zij niet eens wisten wat die letters betekenden. Het was een begrip: je was lid van de PJG of de VOJ. Wat waren dat voor jongerengroepen? De eerste vereniging bestond al voor de Tweede Wereldoorlog, maar wie zaten erachter? Wat was hun drijfveer? Hier volgt de geschiedenis van deze groepen.

Scheveningen

Het begin van deze groep heeft Scheveningse wortels. Na de Eerste Wereldoorlog en vooral door “De vergissing van (socialist) Troelstra” ging er een golf van steunbetuigingen aan het Koninklijk Huis door Nederland. Ook met het oog op het zilveren regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1923 werden talloze Oranjeverenigingen in het leven geroepen. Dat gebeurde ook in Den Haag. In 1922 werd daar een afdeling van de jeugdgroep “Kerk, Oranje en Vaderland” opgericht. De groep had een muziekkorps en een vaandel om naar buiten te treden bij belangrijke gebeurtenissen van het Oranjehuis. Toen in 1931 het jaarfeest gevierd werd, voerden de leden - ze noemden zich Geuzen en Geuzinnen - een toneelstuk op over een episode uit de tijd van Willem van Oranje. De voorzitter van de vereniging had de avond geopend

met een overdenking van een Bijbelgedeelte. Dat was George Nieuwenhuysen, geboren in Den Haag op 5 april 1893. Hij was letterzetter, maar had bijzondere retorische gaven, gezien zijn talloze spreekbeurten over bijbelse onderwerpen. Hij was ook zeer goed thuis in de vaderlandse geschiedenis en de geschiedenis van de Oranjes. Daarnaast was hij gemeenteraadslid in Den Haag en lid van de Provinciale Staten. Het had weinig gescheeld of hij was in de Tweede Kamer gekomen voor de Hervormd (Gereformeerde) Staats Partij. Hij was redacteur van het blad “Staat en Kerk”, redacteur van de “De Jonge Geus” en partijsecretaris. De HGSP (opgericht in 1921) was een orthodox-protestantse, fel anti-Roomse partij. De partij wilde dat Nederland geregeerd zou worden volgens bijbelse normen. De aanhang kwam uit de rechtervleugel van de Nederlandse Hervormde Kerk. De partij kwam bij de verkiezing voor de Tweede Kamer in de periode 1921-1937 niet verder dan 1 zetel. Op de achtergrond speelde, net zoals in elke plaats, de opkomst van de NSB vanaf 1932 mee. De Oranjeliefde bij een groot deel van de Nederlandse bevolking laaide geweldig op toen het in 1933 vierhonderd jaar geleden was dat Willem van Oranje geboren werd.

PJG Scheveningen

George Nieuwenhuysen wilde de partij waarschijnlijk een onderbouw van jongeren geven en richtte daarvoor in 1931 de Protestantsche Jongeren Groep (PJG) op met als vergaderplaats gebouw “Thabor”. Die groep presen-

Het ‘Lutherwapen’, insigne van de PJG.

De bovenzaal van het gemeentelijk Clubhuis “De Haven” (op de hoek van de Blokma-kersteeg en de West-havenplaats) werd ook door de PJG gebruikt. (Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

teerde zich op straat met een vaandel. Kennelijk groeide de groep, want in 1933 was er behoefte aan een tweede afdeling in “Maranatha” aan de Gevers Deijnotweg. Er werd zelfs een gymnastiekvereniging opgericht. Het jaar daarop was er een mondorgelclub en een zangkoor, die optraden op een avond voor werklozen. Dat gebeurde in samenwerking met de vereniging (voor ouderen) “Protestantsch Scheveningen”. Nieuwenhuysen betoogde in een rede dat de werkloosheid het verdiende oordeel van God was. Er werd een Oranjefilm vertoond en een historisch lekspel “De Bartholomeusnacht”.

In dezelfde trant ging het in de volgende jaren door. Bijbel, Oranje en kerkgeschiedenis waren de ingrediënten voor de samenkomsten. Niet voor niets werd op 1 november een Lutheravond gehouden met aan het eind een tableau-vivant “Luther voor de slotkapel te Wittenberg”. De PJG Scheveningen werd met de komst van de Duitsers in 1940 opgeheven. George Nieuwenhuysen schreef later boekjes voor de jeugd en was een groot dierenliefhebber. Hij was bijna veertig jaar eerst algemeen-secretaris en daarna directeur van de Ned. Ver. tot Bescherming van Dieren. Hij overleed in zijn geboorteplaats in oktober 1965.

PJG Vlaardingen

Op 11 mei 1934 meldde de Nieuwe Vlaarding-

sche Courant dat afscheid genomen werd van de Hervormde predikant Ds. Adriaan Luteijn wegens zijn vertrek naar Nijkerk. Luteijn was ere-voorzitter van de Protestantsche Jongeren Groep (PJG) in Vlaardingen. De jongerengroep werd op 29 september 1933 op verzoek van drie jongelui opgericht. Het gebeurde in “Liefde en Vrede” aan de Gedempte Biersloot. Bij die gelegenheid voerde de Scheveningse PJG een historisch lekspel over Juliana van Stolberg en Willem van Oranje. Dat lekspel was geschreven door Th. L. Nieuwenhuysen. De vereniging richtte zich op de buitenkerkelijke jeugd en ouderen die tot de (hervormde) randkerkelijken gerekend werden. Er werd begonnen met zestien jongelui in de leeftijd van 18-22 jaar. Voor ouderen werden op woensdagavond bijbelkringen georganiseerd die geleid werden door Theodorus Lambertus Nieuwenhuysen. (1904-1980). Die groep werd naar het Scheveningse voorbeeld “Protestantsch Vlaardingen” (PV) genoemd. Theo Nieuwenhuysen (broer van George Nieuwenhuysen) was chauffeur en kolenlosser. In zijn vrije tijd was hij ook actief in de PJG van Scheveningen. Voor die groep schreef hij verschillende lekespelen. Hoewel toneelspelen nogal controversieel was in orthodox christelijke kringen in die tijd, werd deze vorm van verbeelding van bijbelse en historische gebeurtenissen langzamerhand geaccepteerd. Daarnaast was hij ook werkzaam in de Hervormde Gemeente van Den Haag. Niet lang na de oprichting van de Vlaardingse PJG werd hij voorzitter en voor de PJG-activiteiten reisde hij steeds van Den Haag naar Vlaardingen.

Initiatiefnemers

Het zal toch niet toevallig geweest zijn dat in Vlaardingen ook een PJG opgericht werd? Er moeten wel contacten geweest zijn met Scheveningen. Maar wie waren dat dan? Voor de hand ligt dat dat in visserijkringen gebeurd moest zijn. Was dat misschien Arie Pronk (1897-1967) die in 1920 van Scheveningen

naar Vlaardingen verhuisd was en aan de Wedde (Delftseveerweg) een bokkingrokerij had? Was dat misschien op initiatief van de toen Scheveningse predikant Lambertus Boer die in 1883 in Vlaardingen geboren was? Ook hij was lid van de Hervormd Gereformeerde Staats Partij. Niet toevallig hield George Nieuwenhuysen uit Scheveningen op 13 februari 1934 een openbare toespraak voor de Protestantsche Jongeren Groep in lokaal Rehoboth aan de Liesveldschelaan. In het najaar werd in de bovenzaal van “Het Zeemanshuis” aan de Westhavenplaats de geloofsmartelaar Jan de Bakker herdacht, die op 15 september 1525 in Den Haag verbrand werd. Dat paste goed in het anti-roomse karakter van de PJG. Dat Arie Pronk met zijn Scheveningse contacten de initiatiefnemer geweest is, is aannemelijk omdat zijn zonen Jan (1927) en Willem (1929-1998) daarin na de oorlog actief werden. De samenkomsten van de Vlaardingse PJG begonnen in een ruimte van stalhouderij Van

Selm in de Kuiperstraat gelegen tussen de rokerij van Kornaat en Maarleveld. Het bestuur van de groep bestond uit voorzitter Cornelis Rook (Vlaardingen 1910) en secretaris Arie M. Bergeman (1912), ijzerwerker. Voorzitter Rook werd rond 1935 geassisteerd door het latere lid van de Geuzenverzetsgroep Jan Kijne (1895-1941), die op vergadermiddagen wel eens kwam voorlezen. De leden kwamen uit de kinderrijke Bierslootstegen, Transvaalbuurt en omgeving. Er is geen ledenadministratie bewaard gebleven. De jongerengroepen kwam bij elkaar op woensdagmiddag of -avond. Er werd dan een bijbelverhaal verteld, er was dus sprake van evangelisatie en er werd ook gedamd of gesjoeld. In 1940 moest met deze vorm van jeugdwerk gestopt worden. Het werk van de PJG werd in gewijzigde vorm toch voortgezet door Frans J. W. Boogaard, hoofd van de Marnixschool aan de Groen van Prinstererstraat, omdat Van Nieuwenhuysen in Duitsland moest gaan werken. Frans Boog-

Het bestuur van de PJG vlnr zittend: Cor Sloot, Theo Nieuwenhuysen, Willem Pronk en Teun Sloot, daarachter vlnr Cor Sloot jr., John Eichhorn, Cor Schriel en Kor van Leeuwen.

aard werd na de oorlog voor zijn werkzaamheden tot ere-voorzitter benoemd.

Na de oorlog

Na 1945 werd weer begonnen op initiatief van vishandelaren Jan en Willem Pronk. In 1947 voegde Cornelis Sloot (1901-1966) en zijn zoons zich bij de PJG. Teunis J. Sloot (1930-1998) trouwde met Wilhelmina Pronk (1931-2010), een zus van Jan en Willem, en met zijn broer Cornelis A. Sloot (1932) zetten zij zich met enthousiasme in voor dit jongerenwerk. Voor de samenkomsten gebruikte men weer een zaal van “Het Zeemanshuis” en een ruimte van de bokkingrokerij. Een zeer betrokken familie bij dit jeugdwerk was de familie van Piet van Selm en zijn vrouw Jacoba van Selm-Penning. Hun kinderen Sjaan, Piet, Reimi en Annie zetten zich onbaatzuchtig in voor de verschillende groepen. Niets was hen te veel om voor de jeugd iets te organiseren. De kerstvieringen waren het hoogtepunt voor

de hele vereniging. In 1949 kon men gebruik gaan maken van een verbouwde stal in de Kuiperstraat om daarna tijdelijk in Excelsior samen te komen. In de beginjaren vijftig organiseerde het bestuur verschillende dagreizen naar populaire bestemmingen: het Prins Bernharddal, De Bedriegertjes in Rozendaal, Volendam, de Bollenstreek enz. Elke zichzelf respecterende vereniging in Vlaardingen maakte wel zo’n busreis. Na de opbouw van Nederland kon men met dagtrips per touringcar de onderlinge band versterken en ontspannen.

Havenstraat

De grootste wens om een eigen ruimte te hebben ging in vervulling toen Sloot sr. in 1960 de hand wist te leggen op een kale pakhuissruimte: Havenstraat 7. Na een ingrijpende verbouwing onder zijn supervisie werd dit een goed te gebruiken zaal voor de verschillende groepen. De PJG telde inmiddels 250 jeugd-

leden. De ouderengroep (PV) had in die jaren 125 leden en donateurs. Bijzonder is dat de CJV “Liefde en Vrede” door de stadssanering met ruimtegebrek kampte en ook van deze zaal gebruik kon maken. Met het ophalen van oude kranten, een rad van avontuur e.d. werd geld opgehaald om het verenigingswerk te laten draaien. De dagreizen en weekkampen konden op veel deelnemers rekenen. Het actieve bestuur bestond in die jaren uit voorzitter Nieuwenhuysen, secretaris Cornelis Sloot sr. en penningmeester Teunis J. Sloot geassisteerd door Willem Pronk, John Eichhörn (1927-1986), Cor van Leeuwen, Kor Schriel (1932-1985), Cornelis A. Sloot, Cornelis H. Pronk (1939-2013) en Cor Overkleef (1921). Om de leden nog meer bij de vereniging te betrekken gaf het bestuur een verenigingsblad uit dat vanaf 1953 “De Jonge Protestant” heette, dat jarenlang begon met een bijbeloverdenking van Theo Nieuwenhuysen. Vanaf 1959 werd dat blad “Contact” (De Jonge Protestant) genoemd. In november 1963 werd Teun Sloot voorzitter, toen Theo Nieuwenhuysen zich niet meer herkiesbaar stelde. De laatste bleef nog tot 1966 actief, vooral in de ouderengroep. Die groep werd in de jaren zestig steeds kleiner en loste uiteindelijk in 1969 op na het vertrek van Nieuwenhuysen. In dat jaar ging de traditionele weekreis voor de jon-

geren naar een kampeerboerderij in Eerbeek. Dat was ook de plek van de Eerbeek-kampen van de CJV Vlaardingen. De vriendschappelijke contacten met de CJV Vlaardingen leidden er toe dat gezocht werd naar aansluiting met die grotere jeugdvereniging. In 1970 gingen de overgebleven leden over naar de CJV “Liefde en Vrede”. De laatste bestuursleden waren Piet van Selm, A. van Selm, Ton Bakker, Rob Westphal, Aat van der Berg, Marian Bakker, Annie van Leeuwen-van Selm. Aan een bijzonder stukje Vlaardings jeugdwerk kwam na bijna veertig jaar een eind.

Protestantsch Vlaardingen (PV) op 21 juli 1951 een dagje uit.

Jonge PJG-ers op kamp of dagtocht: onbekende Vlaardingse jongens en meisjes o.l.v. Willem Pronk.

Havenstraat met boven de jachtbouwwerkplaats van M. Sloot de vergaderruimte van de PJG: een initiatief van Cor Sloot. (Collectie: Stadsarchief Vlaardingen)

Het Gemeentelijk
Badhuis aan de Rot-
terdamseweg (naast
flatgebouw Plein 1940):
het tweede onderko-
men van de VOJ.
(Collectie Stadsarchief
Vlaardingen)

Willem Pronk richtte in februari 1960, naast zijn bemoeienissen met de PJG, ook de VOJ op. Het werd een evangelisatievorm voor de jeugd van elke levensovertuiging. Het bestuur werd gevormd door Jan Pronk (voorzitter), John Eichhörn (1927-1986) en Kor Schriel. De zaal van de Christelijke Besturen Bond in de Pieter Karel Drossaartstraat werd gebruikt voor kinderen van 6-10 jaar en voor jongeren van 11-14 jaar. Het zal niet verbazen dat de activiteiten sterk leken op die van de PJG. De doelgroep zal wel grotendeels in de Vettoordspolder gewoond hebben. Een jaar later werd een bazaar en een najaarsfestijn in gebouw Obadja georganiseerd ten bate van de kerstvieringen. De contacten leidden in 1965 nog tot een paar voetbalwedstrijden tussen de PJG en de VOJ. In dat jaar vond de vereniging onderdak in “Het Weeshuis” aan de rand van het kaalgeslagen stadscentrum. In dat gebouw vond ook het clubhuiswerk van “De Haven” onderdak. Na enkele jaren - er waren plannen om “Het Weeshuis” te slopen - verhuisde de VOJ in 1972 naar de Ericaschool in de Zomerstraat.

De levensbeschouwelijke basis van de ini-

tiatiefnemers werd ondanks goed bedoelde pogingen van Kor Schriel en Willem Pronk steeds zwakker, hoewel de bestuursvergaderingen nog steeds met gebed werden geopend. De Ericaschool moest na zes jaar verlaten worden (de gemeenteraad had in 1976 al besloten dat het een jeugdhonk voor het Open Jongeren Centrum zou worden: het OJC zou uiteindelijk na jaren van protesten een nieuw gebouw OJC Summerstreet aan de Zomerstraat krijgen).

In 1978 werd het Volksbadhuis aan de Rotterdamseweg betrokken, hoewel er nog tot 1985 een soort mini-badhuis zonder badmeester in werking bleef. Kennelijk had nog niet iedereen een eigen doucheruimte. In april 1979 organiseerde het bestuur een Paas-Inn voor de jeugd met films, bingo en tafeltennis. Kor Schriel, Kor Schriel jr. en Nico Hoogvliet gingen met veel elan verder. Het 25-jarig bestaan werd gevierd in Jeugdcentrum Rotterdamseweg met een feestprogramma waarin optraden de Vlaardingse zanger Wally Preijl, het orkest “The Mixers” en het muziekkorps “Liberté”.

In 1990 werd de Rotterdamseweg verlaten

voor het buurthuis “’t Trimpad” in het park ’t Nieuwelant (de voormalige kantine van de voetbalvereniging “De Hollandiaan”). Daar werd in 1991 Het Vlaardings Zomerfestival georganiseerd met o.a. Marco Borsato en het jaar daarop kwamen voor ruim 15000 bezoekers René Froger, Corry Konings, Martin Eden en Rita Young optreden. De VOJ veranderde van een evangelisatiegroep in buurthuiswerk voor de wijk achter de Van Hogendorplaan. Jaar in jaar uit werden activiteiten georganiseerd voor de buurt en wijde omgeving. Kinder- en jongerendisco’s, dartwedstrijden, knippen en plakken met jongeren, busreizen naar pretparken, voetbalwedstrijden, barbecues en trimlopen zorgden ervoor dat de cohesie in de wijk bleef, ook toen de huizen en dus de mensen uit de wijk verdwenen. Jeugd, jongeren en scholen bleven gebruik maken van de belangeloze inzet van de vrijwilligers. Niet verwonderlijk is dat veel jongeren

van toen uit de Vettoordspolder, via Rotterdamseweg in het werk aan het “t Trimpad” terecht kwamen. Met bewoners van de vernieuwde wijk kreeg het werk weer een nieuwe impuls. De bestuursleden zijn op dit moment: voorzitter John Jansen (1958) afkomstig uit de PKD, secretaris Wim Hoek (uit de Sweelinckstraat), Joop Breederveld, penningmeester en de leden Gijs Quak (uit de Stationstraat), Theo Huyer, John van Roosmalen en Marco Wiest. Het buurthuiswerk wordt daar nog steeds gedaan onder de naam VOJ met als logo een torenhaantje (het enige wat van de kerk is overgebleven is!) en dat zullen de initiatiefnemers in 1960 wel nooit hebben kunnen vermoeden. Om het simpel te houden wordt VOJ ook wel uitgelegd als “Voor Ouderen en Jongeren” en dat snapt iedereen in 2014.

*Informatie van o.a.
Mar van Gijn, Cees
Bot, Kees Sloot,
Adrie Kampstra-
Sloot, Jan Pronk,
John Jansen, Wim
Hoek en hulp van
Erika Verloop van
het Stadsarchief
Vlaardingen.*

Clubhuis “’t Trimpad”
in de voormalige Hol-
landiaankantine in
park ’t Nieuwelant).
(Collectie Stadsarchief
Vlaardingen)

Wandelen door Vlaardingen

Aad van Schaijk

Ik wandelde op zondag als kind heel vaak met mijn broertje door een bepaald gedeelte van ons oude Vlaardingen. Vanuit ons vissershuis(je) aan de Twee Vriendenstraat 4 was je redelijk vlot bij het punt waar de Nieuwe Waterweg mijn geboortestad binnen vloaide. Toen vielen er nog heel wat grenen houten haringtonnen te bespeuren aan de walkanten van zowel de Oude Haven als de voor ons meer avontuurlijke Wilhelminahaven. Wat heet! Het krioelde ervan. Overal waar je keek en rook lagen stapels opeengestapelde haringvaten. Er hing gewoon een vette lucht van vis en teer en dat ruik je daar nu zel-

den meer. Die tonnen aan de haven waar wij zo vaak op speelden en soms ook wel eens in ons zondagse goed... Kwam je op een hele late zondagmiddag thuis met een paar geweldige teervlekken op je goede broek en daar was moeders blij mee, maar niet heus...

't Witte Winkeltje...

Toch is er kennelijk heel iets mis gegaan in de eind vijftiger- en het begin van de zestiger jaren. Natuurlijk werd er rond die tijd elders al op nog grotere vissersschepen gevaren en de industrie deed natuurlijk haar intrede in het steeds moderner en groter wordende Vlaardingen. Er kwam nieuwe hoop, maar er kwam dientengevolge helaas ook een hoop ruwe

Een mooie zomerse dag in de Twee Vriendenstraat, lekker alle ramen open, fris wapperende was aan het rek, wat wil je nog meer?
(Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

sloop. Er werd volgens mij nauwelijks over nagedacht. De toenmalige bewindvoerders voerden in mijn ogen een slecht rentmeesterschap. Heel bot werd er soms ingehakt op oude stukjes Vlaardingen. Het was soms heel abrupt afscheid nemen van zeg maar soms hele intieme dingen. Want wees nou eerlijk: de toenmalige Burgemeester Van Heusden en zijn topambtenaren zaten destijds toch echt niet om dat knusse 'Witte Winkeltje' van opa van Toor en zijn dochter Jans in het aloude Westnieuwland te springen en voor bijvoorbeeld de VêGé buurtwinkel van Dhr. G.A.M. Rangelrooij en groenteboer 'De Beijerland' kwam heus wel weer een ander.

Rigoureuze slopershamer

Het karakteristieke Bothaplein, De Krugerstraat, de Steijnstraat, het De Wetstraatje en die o zo vertrouwde Twee Vriendenstraat, de Jacob van der Windtstraat, de Pieter Verkadestraat, de Ridderstraat, zelfs hele oude stukken van de Waal- de Kuiper- en de Schoolstraat moesten het ontgelden. Natuurlijk kun je niet alles bewaren, maar vooral de Schoolstraat en de Waalstraat werd behoorlijk geweld aangedaan. Een grote, logge vierkante bak, zeg maar een soort fel verlicht aquarium maar dan zonder die fraaie kleurige vissen kwam er voor in de plaats. Hoe kregen ze het ooit verzonnen, zo'n bouwsel op juist dat o zo fraaie Vlaardingse plekje!

Het krioelde van de vaten op de Koningin Wilhelminahaven.
(Collectie auteur)

De Jacob van Dijkstraat gaat nooit verloren...

Ik zie die kleurrijke vlaggetjes nog hangen aan die wit geschilderde dakgoten van de Jacob van Dijkstraat in de week van Konin-ginnedag en hoor het mijn vele Vlaardingse buurtkinderen nog zingen in die fraai vorm gegeven touringcar van EVAG na alweer zo'n puik georganiseerd reisje naar Drievliet door onze Buurtvereniging. Als iedereen met een rode bloes op de wangen en vol van het snoepen en misselijk van de krentenbollen en met een schorre stem weer rollend de bus in ging en dan bijna bij thuiskomst stilletjes onder de busramen en tussen de banken van de bus weg kroop en dan ineens het lied begonnen te zingen van: "De Jacob van Dijkstraat gaat

nooit verloren, trek hem aan z'n oren!...Trek hem aan zijn oren"... In onze buurt speelde je destijds nog veilig 'bussie trap', kon je oeverloos 'putjepingelen' of lekker stoeprandje gooien.

Bedford Lorry 1948

Langs diezelfde stoeprand moedig op je knietjes gelegen en dan rijden met je van je buurjongetje geleende Bedford Lorry. Een stoere gele vrachtwagen met open oplegger van het fameuze merk Dinky Toy, een motorwagen met een zwarte snuit en al-

lemaal diep rood gekleurde velgen. Dat waren toen allemaal hele leuke dingen en nu zijn er alleen nog maar de herinneringen!

Zeekaak

Als ik nu in Ermelo aan die beide voormalige Vlaardingse vissershavens denk schiet mij ogenblikkelijk het begrip zeekaak te binnen. Zeekaak werd ook wel 'bollebuizenkaak' genoemd. Ik moet soms ook nog wel eens denken aan die prachtige verhalen die 'Broeder den Hartog' ons op de Zondagsschool van het Leger des Heils aan de Baanstraat in Vlaardingen vertelde. Een week op zee betekende volgens broeder den Hartog vooral keihard werken; afgewisseld door vele hete mokken koffie of thee en soms bij een speciale gelegenheid een glaasje schelvispek. Natuurlijk altijd een pluk pruimtabak tussen de kiezen...

Kinnebakkspek

Uiteraard witte kleffe rijst met de aller-bovenste beste verse haring. Heel vaak bruine bonen met gebakken vet en spek. Halverwege de week echte aardappelen met alweer

spek en rode krootjes. Natuurlijk een maaltje grauwe erwten, bonensoep met rijst en iemand met lekkere trek deed zich aan boord van zo'n Vlaardingse logger soms te goed aan een stukje heuse kinnebakkspek. Misschien wel klaar gemaakt door slager J. v.d. Windt of slager Koos Broek of toch slager Vercouteren Mijn zwager Jan den Butter, rustend keurslager in Hoofddorp, was een ware meester in het bereiden van ouderwets kinnebakkspek, het spek dat aan de kaak van het varken zit. Jan maakte ons en zijn in Vlaardingen geboren schoonmoeder regelmatig blij met in vacuüm verpakte brokken kinnebakkspek. Het weekend was dan echt begonnen... Mijn schoonmoeder overleed op vrijdag 25 februari 2011, op 14 juni zou één van de vele dochters van de Vlaardingse melkboer Maarten Broek (met een winkeltje aan de Gedempte Biersloot) 93 jaar geworden zijn. Ze kon vaak prachtig verhalen over het Vlaardingen van voor de oorlog en kende een aantal prachtige Vlaardingse liedjes. Daarover een volgende keer...

Boekbespreking

‘Brood op het water in WO II. Herinneringen van de Vlaardingse vissers Hugo Plokker en Henk van Roon 1940-1946’ door IJsbrand Plokker en Jan P. van de Voort.

De historicus Jan van de Voort heeft al menig boek en tijdschriftartikel gepubliceerd. Zijn oeuvre belicht vooral de visserij, in het bijzonder de Vlaardingse visserij. Zo ook het boek *Brood op het water in WO II*, dat ontstond in samenwerking met IJsbrand Plokker (scheepswerktuigkundige en socioloog). Het grootste deel van dit boek bestaat uit de door IJsbrand Plokker vastgelegde oorlogsherinneringen van zijn vader Hugo, gecombineerd met de herinneringen van schipper Henk van Roon. Deze herinneringen stammen uit de collectie van het Museum Vlaardingen. Veel van de foto’s, alle zwart-wit, zijn door Hugo Plokker zelf genomen tijdens de oorlog en zijn niet eerder gepubliceerd. Daarnaast is gebruik gemaakt van beeldmateriaal uit het Vlaardingse Stadsarchief en het Museum Vlaardingen.

De titel van het boek *Brood op het water* legt de associatie met de beroemde vissersroman van Fenand van den Oever. *Het boek Brood op het water in WO II* gaat echter over de Vlaardingse visserij tijdens de turbulente periode van de Tweede Wereldoorlog. Deze periode blijkt achteraf gezien een breuklijn te zijn in de traditionele haringvisserij. Veel schepen keerden namelijk niet terug en haringvissers stapten over naar koopvaardij en industrie. Het boek levert informatie uit eerste hand en dientengevolge een belangrijke bijdrage aan de Vlaardingse geschiedenis uit de Tweede Wereldoorlog.

Het boek omvat 248 blz., ruim 120 illustraties, een personenbijlage met gegevens over ruim 280 personen en een bijlage met gegevens over meer dan honderd schepen. Een bronnen- en literatuurlijst besluit het boek.

Het boek werd gepubliceerd als deel 4 uit de Hoogendijkreeks. Het verscheen tevens

als NETwerk Jaarboek Museum Vlaardingen 23/24, 2012/2013. Het werd uitgegeven onder auspiciën van de Vereniging Vrienden van het Museum Vlaardingen t.g.v. het 25-jarig bestaan van de vereniging in november 2013. Stout Grafische Dienstverlening te Vlaardingen verzorgde de vormgeving en druk.

Het boek kost € 24,95 en is verkrijgbaar bij het Museum Vlaardingen, Hoogstraat 115 en bij Boekhandel Plantage Pontier, Veerplein 33 te Vlaardingen.

(Gera van der Weijden)

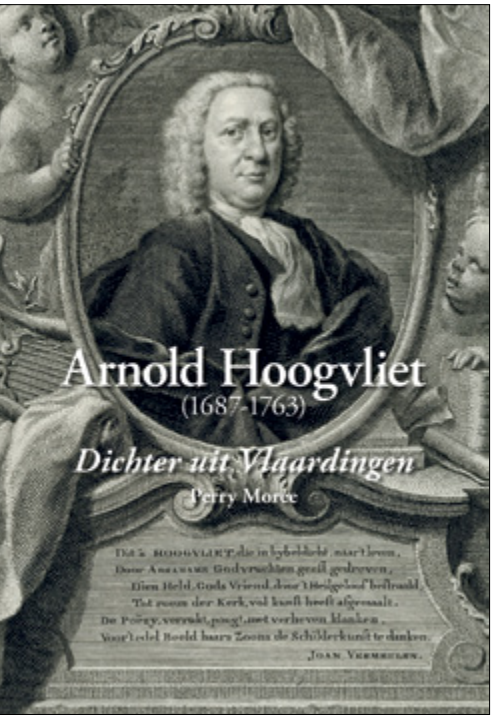
‘Revolutie en Napoleon in Nederland, met tekens van leven uit Vlaardingen’ door Paul Westerdijk.

Dit is deel 26 in de serie “van ’t Oft naar ’t Oofd” maar, zo moet helaas geconstateerd worden, niet het beste. Het is bedoeld als een korte geschiedenis van de periode van de Franse overheersing aan het eind van de 18e en het begin van de 19e eeuw, en de opvatting van de bevolking over de Oranjes. Die was eerst negatief, maar de Franse overheersing bracht in de meeste opzichten niet bepaald verbetering in

de leefsituatie. Daardoor ontstond een ommekeer en werd uiteindelijk een Oranjetelg uit Engeland overgebracht om de eerste koning in onze constitutionele monarchie te worden. Dat was in november 2013 200 jaar geleden en dat is toen in Scheveningen nagespeeld. De manier waarop dit alles in dit boekje is beschreven, is nogal rommelig, met niet goed lopende zinnen en heel veel uitleg van van alles en nog wat tussen haken, waardoor het soepel lezen nog verder gehinderd wordt. Je krijgt de indruk dat er een goede redactionele slag ontbroken heeft. Dat is jammer, want het verhaal op zich is interessant genoeg, en er worden diverse aardige feiten gepresenteerd (bijvoorbeeld waar de benaming ‘piek’ van de gulden vandaan komt). De illustraties zijn in algemene zin wel boeiend, maar de bijschriften zijn vaak erg houterig. Bovendien zijn er erg veel illustraties, waardoor het soms zoeken is naar de hoofdttekst. Het lijkt me dat de primaire doelgroep, scholieren die de ongetwijfeld aardige tentoonstelling in het Streekmuseum bezoeken, die hoofdttekst laten voor wat hij is en alleen plaatjes kijken. Toch wel een gemiste kans om een belangrijke periode uit de vaderlandse geschiedenis op een vlotte manier voor het voetlicht te brengen. Sorry, leuker kan ik het niet maken.... Het boekje is te koop voor € 5,00 bij het Streekmuseum Jan Anderson en in de boekhandel.

(Eric van Rongen)

‘Arnold Hoogvliet (1687-1763). Dichter uit Vlaardingen’ deel 27 in de serie “van ’t Oft naar ’t Oofd” door Perry Moree.

Wat een verschil met deel 26! Dit leest als een trein, is boeiend, en mooi opgemaakt. Zoals zovelen kende ik Arnold Hoogvliet alleen van de straat die naar hem is genoemd. Dit boekje geeft een uitstekende levensbeschrijving van deze destijds zeer bekende Vlaardingse dichter. Een mooi overzicht van zijn werken, waaronder een 12-delig dichtwerk over Abraham, en vele gedichten die hij schreef voor bijzondere gelegenheden, zoals bruiloften en partijen, en begrafenissen (waaronder die van zijn broer). En uiteraard ook lofgedichten op zijn woonplaats, de goede stad Vlaardingen. Het boekje is gesponsord door onze huisdrukker, die gevestigd is aan de Arnold Hoogvlietstraat, en bevat ook een opvallende foto van een nog jonge voorzitter van de HVV... Ook dit boekje is te koop voor € 2,50 bij het Streekmuseum Jan Anderson en in de boekhandel.

(Eric van Rongen)

Hr. Ms. Van Galen op 10 mei 1940 in de Nieuwe Waterweg ter hoogte van Vlaardingen aangevallen door Stuka's (IJ. Plokker naar een schilderij)

Ledenactiviteiten

Na de twee activiteiten in januari en februari is het op **dinsdag 25 maart** weer tijd voor de Algemene Ledenvergadering. Deze vindt ook dit keer plaats in de bekende Aula van het Groen van Prinstererlyceum aan de Rotterdamseweg - aanvang 20.00 uur. De agenda en andere stukken treft u bij dit Tijd-Schrift aan.

Na de pauze neemt onze voorzitter Wout den Breems ons mee langs de kerkelijke kaart van Vlaardingen.

Van oudsher heeft Vlaardingen verschillende kerkgenootschappen gekend. Door de hoogtijperiode van de visserij rond 1900 groeide het aantal inwoners van Vlaardingen snel en daarmee breidde ook de Vlaardingse kerken zich uit. Zo'n 87% van de Vlaardingse bevolking was aangesloten bij een kerkgenootschap.

Na de Tweede Wereldoorlog brak de wederopbouwperiode aan en groeide Vlaardingen uit tot een grote industriestad. Ook toen breidden kerkgenootschappen zich uit en verschenen er in de nieuwe woonwijken kerkgebouwen. In 1992 verscheen van de hand van Wout het boekje 'Kerkgebouwen in Vlaardin-

gen'. Intussen is er al weer veel veranderd en daarom heeft hij het kerkgebouwen-overzicht opgefrist. Het zal een interessante rondgang worden met veel foto's langs de kerkgebouwen vanaf het jaar 700 tot heden.

Zoals we in ons vorige Tijd-Schrift al aankondigden, blijkt eind april een lastig moment om nog een lezing te organiseren. We hebben nog twee lezingen in voorbereiding, over 200 jaar Koninkrijk (en dan specifiek in de Vlaardingse setting) verteld door Harm Jan Luth, en we gedenken het feit dat het 50 jaar geleden is dat de laatste loggers uit Vlaardingen uitvoeren. U leest de data in ons volgende Tijd-Schrift.

Wel zijn we -uiteraard- druk met de voorbereiding van de bustocht van onze vereniging, die op **zaterdag 28 juni** zal gaan plaatsvinden. Een aantal leden heeft zich inmiddels al aangemeld.

In het vorige Tijd-Schrift schreven we over het voornemen om via Tiel langs Kasteel Amerongen terug te keren. Echter: de activiteiten in Tiel kunnen pas vanaf half twee aanvangen, en Amerongen gaf ook nog een aantal

problemen extra, ook in combinatie met de te kiezen route.

We hebben daarom het programma als volgt aangepast: Allereerst vertrekken we weer om 08.25 uur vanaf de parkeerplaats van Zwembad De Kulk, en om 08.30 uur vanaf het Shell benzinestation aan de Holysingel. Vandaar gaan we naar Culemborg, een mooi vestingplaatsje in het weidse rivierenlandschap van de Lek, met nog veel oud stedenschoon, waar ons eerst de koffie-mét wacht, voordat we een wandeling door het stadje maken, langs o.a. de gotische kruisbasiliek Grote- of St. Barbarakerk, uit de 15e eeuw. Het Stadhuis aan de Markt is een mooi voorbeeld van laatgotische bouwstijl, en dateert uit 1534. Aan de andere kant van de Markt is de binnenpoort, de enig overgebleven stadspoort uit de 14e eeuw.

Daarna stappen we weer in de bus, en worden even later afgezet bij het historische stadje Buren, dat nauw verwant is aan het Oranjenhuis. Het is in z'n geheel beschermd dorpsgezicht. We wandelen het dorpje door om aan de andere zijde bij een mooi restaurant de lunch te gaan gebruiken.

Na de lunch gaan we dan nog enkele kilometers verder, naar Tiel -één van de oudste handelssteden aan de Waal. Tiel staat verder natuurlijk bekend als middelpunt van de Betuwe, en Tiel's Flipje werd er beroemd. Er is nog een echt museum aan hem gewijd, wat we -in combinatie met een stadswandeling- ook zullen bezoeken (als u die heeft: museumkaart meenemen s.v.p.). In de loop van de middag drinken we nog koffie of thee in het museum, en daarna gaan we - na deze driesteden-tocht - weer terug naar huis.

De deelname-kosten bedragen € 45,- per lid (evenals voor gezinsleden). Niet-leden betalen € 5,- meer. Er hebben zich alweer een aantal leden aangemeld, en we verzoeken u om uw inschrijving te bevestigen door het betalen van de inschrijfkosten ad € 15,- per deelnemer op rekeningnummer NL44 INGB

0000 7509 78 tnv. Penningmeester Historische Vereniging te Vlaardingen o.v.v. 'Excursie'. Graag meteen ook nog even uw naam en telefoon separaat opgeven bij Arie Ouwendijk, bij voorkeur per e-mail (arie@ouwendijk.nl) of anders per telefoon (010- 435 3322) zodat we u wanneer nodig nog vlak voor het uitje kunnen bereiken.

Door uw betaling reserveert u uw plek, die pas op 1 juni definitief wordt (tot dat moment kunt u altijd nog kosteloos annuleren). Het restant van uw betaling dient u dan uiterlijk 10 juni te betalen, zodat wij aan de bedrijven onderweg het juiste aantal deelnemers kunnen doorgeven.

Tot zover onze informatie voor de komende periode. Graag tot ziens bij onze activiteiten!

Namens de werkgroep Ledenactiviteiten,
Arie Ouwendijk

Markt en raadhuis van
Culemborg.
(www.nlwandel.nl)

De gereformeerde
Landstraatkerk heeft
jarenlang het beeld van
deze straat bepaald.
(Collectie HVV)

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Wie dit leest is...

Als u niets met Vlaardingen heeft, als u zich niet realiseert dat vroeger heel veel anders was, kunt u net zo goed niet verder lezen, want Tijd-Schrift gaat immers over het verglijden van de tijd in Vlaardingen.

Mijn interesse voor het vroegere leven in onze stad is vooral gewekt door mijn oma die in de jaren '50 van de vorige eeuw al breiend en appeltjes schillend vertelde over 'vader die als visserman op zee gebleven was', hoe ze als meisje 'met de trekschuit naar Delft' was gaan, en over de 'boldootkar' die stront ophaalde.

Wie dit leest zal ook geïnteresseerd zijn in het verleden van onze stad. U voelt u betrokken bij de stad waar u geboren bent en/of woont en/of woonde. Dit blad wordt anno 2014 in een brievenbus aan de Gedempte Biersloot gestopt, maar ook in een letterbox in Canada.

Hoeveel tijd u in het Jaarboek, vier keer Tijd-Schrift en lezingen stopt, maakt u zelf uit. Wat het u oplevert, ziet u, wanneer u net als ik laatst deed, de boeken van wat wij thuis de 'Vlaardingse boekenplanken' noemen, weer eens afstofte en neerzette.

Toegegeven, het Stadsarchief en het Streekmuseum hebben veel, veel meer, maar toch... 37 Jaarboeken en 130 Tijd-Schriften. Afgestoft en voor mezelf weer toegankelijk gemaakt, gebruikte opa intussen zijn dankzij de Historische Vereniging Vlaardingen opgebouwde archief om beter te voldoen aan de vraag: 'Opa, vertel nog eens van vroeger?' En daar ging die: De vroedvrouw die hielp mij op de wereld te zetten, de werf waar overgrootvader werkte, de oorlog, de school waar ik opzat, de duiven van dokter Moerman, de burgemeester met jacquet. Er werd niet gebreid en er werden geen appeltjes geschild, maar de verhalen werden geïllustreerd met Jaarboeken en Tijd-Schriften. M'n oma, ze stierf in 1956, zou het prachtig gevonden hebben en ze zou zeker lid van de Historische Vereniging Vlaardingen zijn geworden, wanneer die al had bestaan.

Wie dit leest... is vermoedelijk al lid.

Wie dit leest en lid is, zou een ander kunnen enthousiasmeren lid te worden.

Jaarboek, Tijd-Schriften, lezingen, excursies, adviezen met hart voor de stad en soms een hartig woordje met het gemeentebestuur. Wijs mensen eens op de website www.hvv-vlaardingen.nl of op het e-mailadres info@hvv-vlaardingen.nl

